

TIỀN LÊ MẮT NGÔI

SAGIANG

I.- LÊ TRUNG TÔN

Năm 1004 Lê Hoàn lại lập Long Việt 23 tuổi, con thứ ba làm thái tử, sai lầm này do 5 bà hoàng hậu muốn con mình nối ngôi vua, nên ngầm ngầm các đứa con kia bắt mẫn, thành ra khi Lê Hoàn chết 1005, Long Du, Ngân Tích, Long Kính, Long Việt, Long Đĩnh tranh nhau ngôi vua cả 8 tháng sau, bá quan mới lập được thái tử Long Việt lên ngôi, tức vị Lê Trung Tôn. Lê trung Tôn làm vua mới được 3 ngày, Long Đĩnh cho người lên vào cung giết chết vua Lê Trung Tôn, bá quan hoảng sợ bỏ chạy tán loạn, chỉ có Lý công Uẩn điện tiền quan ở lại ôm thây vua khóc ròng, Long Đĩnh khen ngợi tinh thần trung dũng, nên lên ngôi vua thăng chức Tứ Xương quân Phó Chỉ huy sứ.

II.- LÊ NGỌ TRIỀU 1005 - 1009

Long Đĩnh xưng đế hiệu lập 4 hoàng hậu, trong lúc Ngũ bắc Vương Long Du, Trung quốc Vương Long Kính chiếm cứ trại Phù Lan ở Hải Dương chống lại, Long Đĩnh đánh dẹp nội loạn, lại còn thêm giặc Cử Long ngoại biên vào đánh phá Thanh Hóa, Long Đĩnh ngự giá vào Ái châu bình định. Năm sau 1006, Long Đĩnh lập con trai Sa làm Khai phong Vương, con nuôi Thiệu Ly làm Sở Vương và Thiệu Hưng làm Hán Vương. Long Đĩnh hoang dâm, tửu sắc quá độ mắc bệnh trĩ quá nặng, nên ngự triều phải nằm nên có biệt danh Ngọa Triều hoàng đế. Ông sửa đổi quan chế văn võ, tăng đạo.

a.- TRIỀU PHỤC giống như nhà Tống với 3 hạng mũ:

1.- Mũ Tiên hiền, phẩm phục các quan Nhất Nhị phẩm.

2.- Mũ Điều thuyên, phẩm phục các quan Tam phẩm các Ty, các Ngự sử đài và các quan Ngũ phẩm ở 2 sảnh.

3.- Mũ Giai cai, phẩm phục các quan từ Tứ phẩm đến Lục phẩm.

b.- PHỤC SẮC

1.- Công Khanh trở lên áo màu tía.

2.- Ngũ phẩm áo màu đỏ.

3.- Lục Thất phẩm áo màu lục.

4.- Bát Cửu phẩm áo màu xanh.

c.- NGOẠI GIAO BẮC TRIỀU

Long Đĩnh cử em Long Xưởng và Hoàng thanh Nhã cống sứ bạch tê nhà Tống và xin 9 bộ kinh sách trọng yếu của Tàu và Kinh Đại Tạng (Phật giáo) được nhà Tống chấp nhận. Long Đĩnh còn xin sử dụng áo giáp, mũ trụ và giắt vàng, thông thương với Ung Châu đều được chấp thuận. Còn việc mua bán đổi chác, hàng hóa, nhà Tống chỉ cho giao dịch với các chợ ở Châu Liêm và trấn Như Hồng.

Lúc bấy giờ thái độ vua Tống vì e ngại trước võ lực và tinh thần quân sĩ Việt ở Lạng Sơn và Bạch Đằng, nên năm 1006, khi Lê triều có nội loạn, sai sứ sang kinh lý về tâu các hoàng tử hùng cứ bè đảng chia rẽ, nhân tâm bất mẫn, nên mang quân sang đánh dẹp, nhưng vua Tống vẫn không chấp nhận, chỉ sai sứ sang phủ dụ các hoàng tử nên tránh cốt nhục tương tàn. Năm 1007 nhà Tống sai sứ sang phong chức Giao chỉ quận vương và đúc ấn cho Chuyển vận sứ Quảng Tây mang sang.

d.- LÊ LONG ĐĨNH TAN ÁC.

Lê Long Đĩnh hiếu sát quá cố: 1.- Trong lúc ngự trù làm thịt gia súc: trâu, bò, dê, gà, vịt, heo... Phải để ông ta thọc huyết cho chết cho hả dạ rồi ngự trù mới được xé thịt. 2.- Bản án tử hình Long Đĩnh tìm ra lối xử tử độc ác nhưt làm niềm vui khoái trá: a./ Làm đuốc người, bắt tử tội quần rom khắp mình, châm lửa đốt để tử tội hơi chạy cho đến

cháy gần chết làm trò vui, nhưng cho người cầm dao cắt mỗi rom để tội nhân ngoắc ngoài, để nhà vua nhìn thích thú cảnh oằn oại rên siết của tử tội. b./ Bắt tử tội nhốt vào thủy lao, cho thủy triều dâng lên họ chết sặc, vẫy vua đau thương. c./ Bắt tử tội leo lên cây, đốn gốc cây ngã xuống nát thây. d./ Nhốt tử tội trong chuồng sắt, đốt lửa cho chết thảm thương. e./ Tuốt nứa, lói giết người này quá tàn nhẫn. Tử tội bị bó quanh cơ thể bằng những mảnh tre sắc bén kéo xoay tròn cho cạnh tre cắt vào cơ thể, cho đến chết. g./ Cho rắn độc cắn cho đến chết. Bắt tội nhọn cột bên ngoài be thuyền bơi ngang chỗ rắn độc cho rắn cắn, tử tội vùng vẫy cho đến chết để làm trò vui cho vua. h./ Róc mía trên đầu nhà sư phạm tội. Nhà vua róc xuống tới phần cuối làm rơi lưỡi dao xuống đầu nhà sư cho chết thảm thương, gây oán hận trong giáo đồ Phật giáo. Việc tàn ác này gây oán hận trong triều đình, trong dân chúng, nhứt là giáo đồ Phật giáo mà những người thân nhân tử tội oan khiến họ âm thầm hi vọng đảo chánh. Ngoài ra Long Đĩnh hoang dâm tửu sắc quá độ nên bị bệnh trĩ nặng nề, không ngồi được, phải lâm triều nằm mà thôi, nên quần thần thầm gọi là Lê Ngoạ Triều, cho nên mỗi khi tấu cáo chuyện quốc gia đều đề cập nhái lại cho nhà vua nghe để phán quyết, làm thành trò hề, khiến quần thần bực tức, không còn kính nể nữa.

III.- ĐẢO CHÁNH NHÀ TIỀN LÊ

1./ Chuẩn bị

Ngay trong thời Long Đĩnh tại vị, một hôm Trời mưa to sét đánh ngã cây bông lớn ở làng Diên Hồng, quê Lý công Uẩn, ở vò cây bông lộ ra một bài sấm:

"Gốc cây trắng trắng,	(Nơi gốc cây trắng,
"Vỏ cây xanh xanh.	(Trên vỏ cây xanh.
"Hoa đào mộc ngã,	(Họ Lê sụp ngã,
"Thập bát tử thành.	(Họ Lý tạo thành.
"Đông A nhập địa,	(Họ Trần kế nghiệp,
"Cây khác lại sanh.	(Họ Lê sống lại.
"Cung Chấn vàng nhựt.	(Lê triều mặt vận,
"Cung Đoài ẩn tinh	(Lý đại nổi lên
"Khoảng sáu, bảy năm,	(Khoảng sáu bảy năm,
"Thiên hạ thái bình."	(Thiên hạ sẽ thái bình!)

Một chuyện nữa, Ngoạ Triều ăn trái khế, thây có hột Lý trong ruột, nhớ tới bài sấm cho quan quân đi tìm ai họ Lý giết, khiến những người họ Lý trốn biệt tăm, nhưng không đã động đến Lý công Uẩn đang là Điện tiền chỉ huy sứ vì nể vì trung thần.

Hai vấn đề trên đều do vai chủ động Vạn Hạnh Thiền sư là bày ra câu sấm và tiên tri cho biết tiếp nối nhà Lý là nhà Trần, và sau đó nhà Hậu Lê nổi lên giành quyền độc lập. Nhà sư Vạn Hạnh cho tuyên truyền khắp trong dân gian và còn khuyến cáo Lý công Uẩn nên thừa hành sứ mạng. Lại còn thêm một nhân vật quyết tâm tôn vương Lý công Uẩn là Đào cam Mộc, một vị quan đại thần kết hợp với triều thần toan tính đảo chánh. Nhưng Lý công Uẩn do lòng trung quân chưa chịu thí nghịch, đoạt ngôi vua. Đến khi Lê Ngoạ Triều mang bệnh nặng chết đi mới 24 tuổi, con còn nhỏ tuổi, Đào cam Mộc lại khuyên bảo Lý công Uẩn nên theo sấm truyền và ấu chúa không thể can đáng việc quốc gia đại sự được, mọi người đang khao khát minh chúa thay thế tàn bạo, một đời vua tàn bạo, gây đổ máu dân quá nhiều, làm bất mãn tôn giáo, cần phải thi ân bố đức cho dân sống an nhiên, nhứt là những người họ Lý trốn tránh khốn khổ, cần tháo bỏ tội vạ oan uổng. Tới chừng đó Lý công Uẩn tỏ ý là Sư phụ Vạn Hạnh cũng chung một hoài bão, vậy làm sao cho thuận lòng trời, vừa ý dân là được. Đào cam Mộc triệu tập quần thần bá quan văn võ cùng nhau lật

đỗ ấu chúa, tôn Lý công Uẩn lên ngôi vua lập ra nhà Lý. Đại sư Vạn hạnh vinh phong Quốc sư, Đào cam Mộc vinh thăng Phò Mã, bá quan văn võ được thăng quan tấn tước, giải tỏa lệnh truy nã người họ Lý, đền bù các thân nhân có người bị xử tử oan ức. Thần dân hoan nghinh tân trào, đạo Phật được chấn chỉnh lại rạng rỡ, với chức vị lớn nhỏ trong Phật sự.

IV.- BÌNH NGHỊ TIỀN LÊ

Lê đại Hành tài ba mưu lược chiến thắng Tống binh, nhưng lại xa xỉ lập tới 5 hoàng hậu, khiến cho nội cung có ganh tị con mình nối ngôi vua với 4 hoàng tử: Long Du, Ngân Tích, Long Việt, Long Đĩnh. Long Việt thứ ba do mẹ được Lê đại Hành sủng ái năm 1004 thăng chức thái tử, khiến bất hòa sanh biến khi Lê đại Hành chết, tranh ngôi với thái tử tới 8 tháng sau mới dẹp yên Ngân Tích, bỏ trốn sang Sơn Tây, triều thần mới tôn vương Lê Long Việt lên ngôi tức vị Lê Trung Tôn, nhưng Long Đĩnh không hài lòng cho người vào cung giết Lê Trung Tôn giành ngôi vị vua, khiến bá quan hoảng sợ chạy tán loạn, chỉ có Lý công Uẩn, Điện tiền quan, ở lại ôm thây vua khóc lớn. Long Đĩnh khen là Trung thần vinh thăng điện tiền chỉ huy sứ. Nhưng Long Đĩnh bạo ngược, tàn sát tử tội tàn nhẫn, hạ nhục Phật giáo, truy nã người họ Lý gặt gao, khiến dân chúng bất mãn, triều thần cũng lo lắng số phận, trông mong thay đổi bạo chúa. Nhà sư Vạn hạnh, một nhà tiên tri lập ra câu sấm tiên đoán rất đúng về sau, lại lập mẹo hột lý trong ruột trái khế, cảnh cáo Long Đĩnh, nhưng lại hạ lệnh giết tất cả họ Lý là xong, tuy nhiên không đá động gì tới Điện tiền chỉ huy sứ Lý công Uẩn, khiến y ta cũng lo ngại lại còn thêm khuyến cáo của sư phụ Vạn Hạnh thiền sư cùng đại thần Đào cam Mộc, toan tính đảo chánh, nhưng còn bần dưng bất nghĩa bất trung. May nhờ Long Đĩnh chết sớm mà cuộc đảo chánh êm ái không đổ máu do mưu kế Vạn Hạnh và hình thành tôn vương do Đào cam Mộc.

Sacramento, ngày 5 tháng 11 năm 2015